

Leptospiróza a její prevence při záplavách

Mezi popovodňová rizika lidí pracujících při odstraňování škod po záplavách patří u nás jinak málo frekventované bakteriální onemocnění – leptospiróza.

Leptospiróza je zoonóza (nákaza přenosná ze zvířat) s endemickou přírodní ohniskovostí a její specifická nemocnost se normálně v našich klimatických podmínkách pohybuje kolem 0,3 hlášených případů na 100 000 obyvatel, hlášeno je v průměru ročně několik desítek případů. V případě povodní v letech 1997 a 2002 se nemocnost zvýšila 3-5násobně oproti běžnému výskytu v naší populaci

Epidemické výskyty u nás výrazně ovlivňují dva přírodní fenomény.

- Prvním je periodické **přemnožování drobných hlodavců**, významných to přírodních rezervoárů bakteriálního původce nákazy
- Druhým jsou **povodně. Zejména situace po opadnutí velké vody**, kdy se lidé brodí v tůních, bahně, zatopených sklepech a podobně, zvyšují riziko nákazy leptospirózou, protože voda kontaminovaná močí nemocných hlodavců je výborným vehikulem při dalším přenosu pohyblivých spirálovitých bakterií na člověka i další zvířata.

Způsob nákazy: Leptospiry se šíří močí infikovaných zvířat (hlodavci, psi, hospodářská zvířata, prasata, koně, divoká zvěř). Lidé jsou s největší pravděpodobností infikováni nepřímým kontaktem s leptospirami, které se uvolňují do prostředí (např. sladkovodní rybníky, řeky) při pracovních činnostech (např. zemědělci, vojáci, horníci nebo pracovníci v kanalizaci) nebo při rekreaci (např. vodní sporty, zahradnictví). Leptospiry se mohou dostat do lidského těla odřeninami nebo poraněnou kůží, spojivkami, vdechnutím nebo požitím kontaminovaných aerosolů nebo vody nebo (vzácně) po kousnutí zvířetem. Ve vodě a půdě kontaminované močí infikovaných zvířat mohou bakterie přežít na týdny až měsíce.

Onemocnění se přenáší:

- Přenos ze zvířete na člověka, přímým **kontaktem s močí nebo tělními tekutinami infikovaného zvířete.**
- **Kontakt s kontaminovanou vodou nebo půdou**, obsahující moč nebo tělesné tekutiny infikovaných zvířat, zejména po záplavách nebo silných deštích, kontaminovaná může být i např. i voda ve studánkách.
- Při **konzumaci jídla nebo pití vody kontaminované močí infikovaných zvířat.**
- Inhalace infekčního materiálu.

Období nakažlivosti: není stanoveno; leptospiry jsou vylučovány močí člověka a zvířete obvykle 1 měsíc po akutním onemocnění.

Inkubační doba a příznaky onemocnění:

Inkubační doba leptospirózy je 5-14 dní s rozmezím 2-30 dní. U lidí může leptospiróza způsobit širokou škálu nespecifických příznaků a může být zaměněna s jinými nemocemi. Někteří lidé, kteří jsou infikováni, nemusí mít vůbec žádné příznaky. **Přibližně 90 % klinických onemocnění se projevuje jako nespecifické akutní horečnaté onemocnění, cca v 10 % přechází do závažného, potenciálně smrtelného onemocnění s multiorgánovým selháním.** Onemocnění může být dvoufázové, na začátku probíhá jako mírné onemocnění, ale pak se rozvine závažnější onemocnění. Příznaky mohou zahrnovat horečku, bolest hlavy, myalgie (typicky lýtek a dolní části zad), spojivkové sufúze, nevolnost, zvracení, průjem, bolest břicha, kašel a někdy kožní vyrážka. Mezi závažné příznaky patří žloutenka, selhání ledvin, krvácení, aseptická meningitida, srdeční arytmie, plicní insuficience a hemodynamický kolaps. Kombinované selhání ledvin a jater spojená s leptospirózou se označuje jako Weilova choroba. Leptospiróza během těhotenství může vést i k úmrtí plodu nebo k potratu. **Smrtnost na leptospirózu je přibližně 5-15 % u pacientů s těžkým průběhem onemocnění. U nemocných s těžkým plicním hemoragickým syndromem může smrtnost přesáhnout 50 %.**

Terapie:

Včasná léčba může snížit závažnost a trvání onemocnění. U pacientů s vysokým podezřením na leptospirózu se zahajuje antibiotická léčba co nejdříve, bez čekání na laboratorní výsledky.

Prevence:

- Vyhnout se brodění, plavání, koupání, polykání potenciálně kontaminované sladké vody (řeky), zejména po obdobích velkých srážek nebo záplav.
- Vyhnout se kontaktu se záplavovou vodou
- Nekonzumovat potraviny kontaminované záplavovou vodou
- Pokud se expozici nelze vyhnout, je potřeba používat vhodné osobní ochranné prostředky (OOP) - gumové holínky, nepromokavé oblečení, rukavice a pokud možno, chránit si oči před vodním aerosolem.
- Otevřené rány zakrýt voděodolnými obvazy nebo náplastmi
- Potenciálně kontaminovanou pitnou vodu převařit nebo chemicky ošetřit.
- Nekonzumovat jídlo, které mohlo být vystaveno hlodavcům a mohlo být případně kontaminované jejich močí (např. neumyté spadané ovoce, ovoce uložené ve sklepích atd.).
- kontrola populací hlodavců (deratizace)
- zajištění vhodných podmínek pro skladování vody a potravin

Další informace k ochraně zdraví při povodních naleznete na stránkách

Ministerstva zdravotnictví (mzd.gov.cz) a Státního zdravotního ústavu (www.szu.cz)

a na sociální síti X [@Hygiena_cz](https://twitter.com/Hygiena_cz).